

Μεταξύ τῶν ἔργων τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Η. Taine εἶνε καὶ τὸ ἐπιγραφόμενον «Σημειώσεις περὶ τῶν Παρισίων», ἐν ᾧ ὁ διάσημος συγγραφεὺς υποδούμενος τὸ πρόσωπον Ἀμερικανοῦ τινος ἰδιοτρόπου Φρειδερίκου Θωμᾶ Γκραίνδορξ, ἐμποροῦ χοιρινῶν καὶ πετρελαίων, ἐκτίθει τὰς κρίσεις αὐτοῦ περὶ τῶν Παρισίων μετὰ πολλῆς πρωτοτυπίας καὶ γάριτος. Ἐκ τοῦ εὐφυστάτου τούτου βιβλίου ἀπεσάσαμεν τὸ κατωτέρω περιέρρον κεφάλαιον «Ὁ κ. Γκραίνδορξ πρὸς τὸν ἀναγνώστην», ἐν ᾧ ὁ φιλόσοφος ἔμπορος τῶν χοιρινῶν καὶ τοῦ πετρελαίου παρουσιάζει ἑαυτὸν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ περιοδικοῦ «La vie Parisienne», ἔνθα τὸ πρῶτον ἐδημοσιεύθησαν περιοδικῶς αἱ «Σημειώσεις περὶ τῶν Παρισίων».

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΑΙΝΔΟΡΞ

πρὸς τὸν ἀναγνώστην.

Πρὸς τὸν κύριον *Marcelinor* διευθυντὴν τοῦ Περιοδικοῦ «*La vie Parisienne*».

Κύριε,

Ἄφ' οὗ νομίζετε ἀρμόδιον νὰ γνωρίσητε εἰς τὸ δημόσιον τὸν συγγραφέα τῶν ἀρκοῦντως παραδόξων σημειώσεων, ἃς ἐλάβετε τὴν καλωσύνην νὰ δημοσιεύσητε, θὰ παρουσιάσω ἐγὼ ἑμαυτὸν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας. Καταλαμβάνεται ὑπ' ἀμνηχανίας ὁ συνιστώμενος μόνος του. Ἄλλ' ἀδιάφορον. Πρέπον εἶνε νὰ ἔχουν οἱ ἀναγνώσται ὑμῶν ἰδέαν τινὰ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις θὰ ἔλθῃ ἅπαξ ἢ δις κατὰ μῆνα νὰ συνδικαλεχθῇ μετ' αὐτῶν κατὰ τὸ πρόγευμά των.

Εἶμαι πενήτηκοντα καὶ δύο ἐτῶν, ἐκέρδισα ὀγδοήκοντα χιλιάδας φράγκων πρόσοδον ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῶν παστῶν χοιρινῶν καὶ πετρελαίων, καὶ δὲν ἔχω ποσῶς φαντασίαν. Ἐπὶ πᾶσιν ἀπῆλθον πρὸ τεσσαρακόνταετίας ἐκ Παρισίων, ἐπανέλαμψα δὲ μόλις πρὸ πέντε ἢ ἑξ ἑτῶν. Ἴδου ἀρκοῦντως κακὰ προσόντα ὅπως περιγράψω τὸν παρισινὸν βίον. Πιθανὸν εἶνε ὅτι θὰ μ' ἀποκαλέσουν βράδβαρον, καὶ ἴσως μὲ ἀπεκάλεσαν ἤδη.

Ἄν πράγματι μὲ ἀπεκάλεσαν, κύριε, τὸ σφάλμα ἔγκειται ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀνατροπῇ. Ὁ πατήρ μου δὴτυχεῖτο ὅτι τὰ γαλλικὰ λύκεια εἶνε στρατῶνες, ἐν οἷς τίποτε δὲν μανθάνουν οἱ φοιτῶντες, εἰμὴ μόνον νὰ καπνίζουσιν εἰς τοὺς διδύλους, καὶ νὰ ποθῶσι τὴν γνωριμίαν τῶν ὠραίων δεσποινίδων. Μ' ἔστειλεν εἰς *Eton* ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔνθα ἐτεχνούρησα πολλοὺς ἑλληνικοὺς στίχους, ἱαμβικούς πρὸ πάντων· ἐκτὸς τούτου δὲ ἐστίλθονον τὰ ὑποδήματα τῶν μεγάλων, καὶ ἔδιδον καὶ ἐλάμβανον πολλὰς δωδεκάδας γρονθοκοπημάτων καθ' ἑβδομάδα. Δὲν ὠφέληθην πολὺ ἀπὸ τοὺς ἑλληνικοὺς στίχους, οὐδ' ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἱαμβικούς· ἀλλ' ἡ τέχνη τοῦ στιλθόνειν τὰ ὑποδήματα καὶ ἡ ἐνάσκησις περὶ τὸ γρονθοκοπεῖν μὲ ὠφέλησαν. Λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ τὰς συστήσω πρὸς ὑμᾶς διὰ τὸν κύριον υἱόν σας, ἂν κατὰ τύχην ἔχετε.

Ὅταν ἔγινα δεκαεπταετής, ὁ πατήρ μου ἔκρινον ὅτι ἐκ τῆς ἀσκήσεως ταύτης τῶν ἑλληνικῶν στίχων καὶ τῶν καλῶν διαπληκτισμῶν, θ' ἀπέκνησα ἐξάπαντος ὑπομονητικὸν ἐγκέφαλον καὶ στέρρα πλευρὰ, καὶ μ' ἔστειλεν εἰς Γερμανίαν,

εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ἀϊδελβέργης. Ἠγόρασα ἐρυθρὸν κασκέτον χρυσοπάχυρον, καὶ περιφερῶς ἐμην εἰς τοὺς κήπους τοῦ πκλαίου μεγάρου τεντόνων τὸ σῶμά μου διὰ νὰ φαίνωμαι ὅτι ἔχω ἦθος ἀνδρικό· πρὸς δὲ, καίπερ καλλίστους ἔχων δοφθαλμούς, ἔφερον δίοπτρα διὰ νὰ φαίνωμαι σοφός. Ἐπὶ πέντε ἔτη ἐκάπνισα ἀναρίθμητον πλήθος σιγάρων, διήμευσα μερικὰς σπαθιάς ὁτὲ μὲν ἔνεια μιᾶς ὑπηρετίας, πρὸς ἣν εἶς τῶν ἐταίρων μου δὲν ἔδειξε τὸν προσθήκοντα σεβασμὸν, ὅτε δὲ ὅπως ὑπερασπίσω κατὰ σιεπτικῶν τινος τὸ κύριον τῶν ἐσωτερικῶν αἰσθήσεων, καὶ ἄλλοτε πάλιν ἔνεκα τῆς ἀντικειμενικότητος καὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀπέριου. Ἐθαύμαζον ἐξ ὅλης καρδίας τὰς διακρίσεις καὶ τὰς ὑποδικρίσεις, ἐν αἷς οἱ καθηγηταὶ ἡμῶν συνεχράτουν τὰ τε θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα· κατὰ τὰς παραδόσεις δὲν ἤθελον οὐδὲ λέξιν νὰ χάσω· μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἡ ἐπιστήμη πᾶσα ἠριθμημένη καὶ ἐπισεσημασμένη εἰσῆρχετο εἰς τὴν κεφαλὴν μου ὡς εἰς τὰς θυρίδας γραμματοθήκης. Ἠρχισα μάλιστα νὰ λαμβάνω ἰδέαν τινὰ τοῦ ἀπολύτου, καὶ ἐφανταζόμην νὰ κάμω ἀθανάτους ἀνακαλύψεις, ὅτε ὁ πατήρ μου ἀπέθανεν ἐγκαταλιπὼν με ἄνευ λεπτοῦ.

Ἐν Γερμανίᾳ, κύριε, ἀπαντᾶται συνήθως ἐν ταῖς ἐφημερίσις ἡ ἀκόλουθος γνωστοποίησις· «Νέος τυχὼν πλήρους κλασικῆς ἀγωγῆς, ὀμιλῶν καὶ γράφων πλείστας ζώσας γλώσσας, ἐγκρατῆς τοῦ δικαίου, τῆς χημείας καὶ τῶν μαθηματικῶν, υἱὸς πατρὸς γνωστοῦ ἐν τοῖς γράμμασι, ἐφοδιασμένος διὰ τῶν εὐφημοτέρων συστάσεων, ζητεῖ ἔτιν ὑπαλλήλου μὲ μισθὸν ἐτήσιον ὀκτακοσίων φράγκων». Δὲν εἶχον τοσοῦτους τίτλους, καὶ ὑπῆρχε λίαν εὐτυχῆς εἰσελθὼν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν κ. κ. Σχβάρτε καὶ Σκ, ἐν Ἀμβούργῳ, μεγαλεμπόρων πετρελαίων, οἵτινες μ' ἔστειλλον εἰς ταξίδια διὰ νὰ ἐπιθερῶ τὰς παραδόσεις καὶ φορτώσεις τῶν ἐμπορευμάτων. Εἶχον κόμην μακρὰν καὶ λείαν, ἤμην ἀφρημένος, καὶ δὲν ἐσκεπτόμην πολὺ περὶ τῶν πετρελαίων. Ἄλλ' ἠναγκάστην ταχέως νὰ μεταβάλω ἰδέας. Μιᾶ τῶν ἡμερῶν αὐτῆς, χονδρὸς καὶ ὑψηλὸς παλληκαρῆς, τὸν ὁποῖον διέταξα νὰ καταβιάσῃ ἕνα πῖθον, ἀνεσήκωσε τοὺς ὤμους του περιφρονητικῶς. Ἐβόρησα κατ' αὐτοῦ, καὶ τῷ ἐπέτριψα ἑξ γρονθοκοπήματα ἐπὶ τοῦ προσώπου· ὑπῆκουσεν ἐν ἀκαρεῖ· ἅπαν τὸ πλῆρωμα ἤρχισε νὰ φέρηται πρὸς με φιλοφρόνως, καὶ οὕτω ἀπέκτησα τὰς πρώτας μου ἰδέας περὶ τοῦ τρόπου τοῦ κυβερᾶν τοὺς ἀνθρώπους. Μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας προσωρμίσθημεν εἰς Κούβαν, καὶ μετέβην νὰ περιδιαβάσω διακόσια βήματα ἀπὸ τοῦ λιμένος, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ βραχιονοῦ ἐνὸς ἐταίρου· ἤμην εἰσέτι ἀσθενής, διότι μὲ εἶχε καταλάβει πυρετὸς ἔνεκα τοῦ κακοῦ ὕδατος καὶ τοῦ διπυρίτου, τὸν ὁποῖον δὲν ἠδυνάμην νὰ χωνεύσω. Εἶδον Κινέζους τινὰς ἐξ ἐκεῖνων, οἵτινες πωλοῦνται διὰ δέκα ἔτη ἀντὶ ἐνὸς μέτρου οὐζῆς καθ' ἑ-

λων βιβλικῶν καὶ πετρελαίων, μετ' ἀνατροφῆν γερμανικὴν, καὶ ἀπορρίψατε ἐκ τῶν μουντζουρωμάτων μου ὅ,τι σὰς ἀρέσῃ· ἀγνοῶ ἂν οἱ ἀναγνώσται σὰς θὰ συγχωρήσουν τὰ λοιπά.

* Κ.

ΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑΙ

Συνίξιμα ἔδιδε σελ. 291.

Αἱ διενέξεις καὶ αἱ προσωπικαὶ προσβολαί, αἵτινες ἐν ἄλλαις χώραις πληροῦσι καθ' ἐλάχιστην τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων, εἰσὶ σχεδὸν ἀγνωστοὶ εἰς τὸν ἀγγλικὸν τύπον. Ἡδὴ πρὸ τεσσαρακονταετίας αἱ ἀγγλικάι ἐφημερίδες ἐγκατέλιπον τὰς τοιαύτας ἔξεις, κατανοήσασαι πόσον μάταιαι καὶ ἀηδεῖς εἰσὶν αἱ ἀπρεπεῖς ἐπιθέσεις. Δυσκόλως δὲ ἐφημερίς τις θὰ συνεκράτει τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς, προερχομένη μέχρι τοῦ νὰ μετελθῆ γλώσσαν λοίδορον κατὰ τινοῦ, ἐλλείψει ὕψων ἐπιχειρημάτων. Ἐκείνη, ἣτις ἐκ συστήματος ἤθελε μεταχειρισθῆ τὸν τρόπον τοῦτον, μὴ ἔχουσα ἄλλα πολιτικὰ ἢ φιλολογικὰ κεφάλαια ἢ μόνον συλλογὴν ἐνφράσεων ῥυπαρῶν καὶ ὑβριστικῶν, βραίνει ἀσφαλῶς καὶ ταχέως εἰς τὴν κατὰπτωσιν. Τοιαύτη δημοσιογραφία δὲν εἶνε σήμερον ἀνεκτὴ εἰς τὰ ἀγγλικά ἤθη. Οἱ Ἄγγλοι ἀπὸ ἡμῖσος ἤδη αἰδῶνος κατενόησαν ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὐδὲν σημαίνουσιν, καὶ μόνον αἱ ἰδέαι εἰσὶν αἱ ἐνδιαφέρουσαι· ἐθεραπεύθησαν ἐντελῶς ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν τῶν προσωπικοτήτων. Ὅχι ὅτι δὲν ἔχουσι καὶ αὐτοὶ, κατὰ τὸν ἰδιάζοντα αὐτοῖς τρόπον, ὄρεξιν νὰ διαλαλῶσιν ἐπὶ μίαν ἢ δύο ἐβδομάδας τὸν ἥρωα τῆς ἡμέρας, εἴτε πολιτικὸς τις ἐπιτήδειος εἶνε οὗτος, εἴτε γυνὴ ὠραία, ἢ περίφημος τις ἰδιότροπος. Ἄλλὰ τὸν ἥρωα τοῦτον μεταχειρίζονται ὅχι ὡς εἰδωλον, ἀλλ' ὡς ἄθυρμα πρὸς διασκέδασιν καὶ μόνον ἐκ περιεργείας, σπεύδοντες νὰ ἀνατάμωσιν αὐτὸν, ὅπως βεβαιωθῶσιν ὅτι ἀέρος μόνον ἦτο πλήρης καὶ τὸν ἀπορρίψωσιν εἰς τὰ ἄχρηστα. Εἰς ἄνδρας ψυχροὺς καὶ θετικούς, ὡς εἶνε αὐτοὶ, δὲν ἐπιβάλλεται τις μὲ λόγια μόνον καὶ κενὴν ἐπίδειξιν ἤθους σπουδαίου.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν πολιτικὴν, ἐσωτερικὴν ἢ ἐξωτερικὴν, ἀνάγκη νὰ ἀναλογισθῆ τις ὅτι αὐτὴ ἡ φύσις τῶν μεγάλων τούτων δημοσιογραφικῶν ὀργάνων, τὸ πλῆθος καὶ ἡ ποικιλία τῶν φρονημάτων τῶν ἀναγνώστων αὐτῶν, ἀπαγορεύει αὐτοῖς νὰ λαμβάνωσι θέσιν λίαν ὠρισμένην καὶ εἰς αὐτὰ τὰ σπουδαιότατα ζητήματα, καὶ ἐπομένως νὰ ἀσκάσωσιν ἀποτελεσματικὴν ἐπίδρασιν ἐπ' αὐτῶν. Βεβαίως συντηρητικὴ ἡ ἐφημερίς εἶνε ἢ «*Σημαία*» καὶ φιλελεύθερος τὰ «*Ἡμερήσια Νέα*», καὶ ὁ «*Τηλέγραφος*» δὲ καὶ οἱ «*Καιροὶ*» ἔχουσι τὰς πολιτικὰς αὐτῶν συμπληθείας. Ἀλλὰ τὰ πολιτικὰ τῶν ἐφημερίδων τούτων φρονήματα δὲν ἀποκαλύπτονται ἢ μετ' ἄκρας ἐπιφυλακτικότητος καὶ περιστάσεως τυχεύσεως, ἐν κυρίῳ τινὶ ἄφθω, ἢ δὲ βάσις καὶ ἡ οὐσία τῆς ἐφημερίδος, ἢ

τις συνίσταται εἰς τὸ παρέχειν ἀκριβεῖς, ὠρισμένας καὶ ἀνελλιπεῖς πληροφορίας, διαμείνει σχεδὸν πανιαχοῦ ἢ αὐτῆ, τοῦτο δὲ διότι καὶ πράγματι τοιαύτη εἶνε.

Τὰ ἑσπερινὰ φύλλα, ἅτινα ἐν γένει δὲν ἔχουσι τὴν ἑκτασιν τῶν πρωϊνῶν, ἢ «*Σφαιρα*», ἢ «*Pall Mall Gazette*», ἢ «*Ἡχώ*», παρέχουσιν ὀλιγώτερον χώρον εἰς δημοσίευσιν ἐγγράφων καὶ ἐκθέσεων ὀλοκλήρων, καὶ πλείοτερον εἰς τὰς κομματικὰς συζητήσεις· αὐταὶ ἐπιλαμβάνονται μετὰ ζέσεως πλείοτερας τῆς συζητήσεως τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας· ἀλλ' ἡ φροντίς τῆς μελετημένης ἐπικρίσεως τῶν γεγονότων καὶ ἡ διακτύπωσις τῶν ἐξ αὐτῶν ἀπορροδόντων συμπερασμάτων ἀφίσταται κυρίως εἰς τὰς ἐβδομαδιαίας ἐφημερίδας, τὸν «*Θεατὴν*», τὸν «*Ἐξεταστὴν*», τὴν «*Saturday Review*». Ἐν τῷ διαστήματι τῆς ἐβδομάδος ἡ δημογραφία τῶν γεγονότων συμπληροῦται, αἱ πληροφορίες συρρέουσιν ἐκ πάσης τῆς γῆς γωνίας, τὰ ζητήματα ἀναλυμίζονται, κοσινίζονται ὑπὸ τῆς ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ συζητήσεως, τῶν ἐν τοῖς Συλλόγοις καὶ Λέσχαις συνδιαλέξεων, καὶ ἐν παντὶ δημοσίῳ τόπῳ μέχρι αὐτῶν τῶν ταπεινοτάτων ἐργαστηρίων καὶ καπηλείων· ἡ κυμαινομένη καὶ ἀόριστος ὡς τὴν οὐλίαν δημοσίαν γνώμη ἄρχεται διατυπομένη εἰς ὠρισμένην μορφήν.

Οὗτω φθάνει τὸ Σάββατον μὲ τὰς ἐξηκονταλέπτους ἐφημερίδας του, τὰς εἰς φυλλάδιον ἐκδιδόμενας μὲ διστήλους τελίδας, ὧν ἔργον εἶνε νὰ περιτυλλέγωσι καὶ συμπυκνωθοῦσι τὰς ποιήλας ἐκείνας τῆς ἐβδομάδος ἐντυπώσεις, καὶ νὰ διατυπώσωσιν αὐτὰς εἰς σειρὰν ἄρθρων ἐντόνων καὶ ὀριστικῶν. Αἱ πλείστα τῶν ἐφημερίδων τούτων συντάσσονται ἐξείρετα, καὶ ἀναγινώσκονται λίαν ἐπιμελῶς κατὰ τὴν ἀτελεύτητον τῆς κυριακῆς ἡμέραν. Ἐὰν δὲ λάθωμεν ὑπ' ὅψιν ὅτι αἱ ἐργατικαὶ τάξεις (καὶ ἐν ταύταις περιλαμβάνονται καὶ οἱ εἰς τὴν μικρομπορίαν ἀσχολούμενοι) ἀναγιώσκουσιν ἀποκλειστικῶς σχεδὸν μόνον τὰς ἐφημερίδας, αἵτινες χάριν αὐτῶν ἐκθέτουσιν ἐν περιλήψει τὰ σπουδαιότερα ζητήματα τῆς ἐβδομάδος—τοιαῦται δὲ εἶνε ὁ «*Reynolds' Newspaper*», ὁ «*Lloyd's*», «*Weekly Dispatch*», κτλ.—εὐκόλως κατανοοῦμεν διατί αἱ ἐβδομαδιαῖαι ἐφημερίδες ἐν Ἀγγλίᾳ ἀσποῦσι πλείονα πολιτικὴν ἐπίδρασιν ἢ τὰ μεγάλα ἡμερήσια φύλλα.

Ἴδου λοιπὸν ἀπηγγέλη ἡ κρίσις. Νὰ ὑποτεθῆ ἤδη, ὅτι ἐμορφώθη πλέον ὀριστικῶς ἢ ἐπὶ τῶν ζητημάτων γνώμη; Οὐδαμῶς. Ὑπάρχει ἀκόμη τὸ Ἐρετεῖον,—τὰ μεγάλα μηνιαῖα περιοδικά, ἢ «*Contemporary Review*», ἢ «*Fortnightly Review*», ἢ «*Westminster Review*», τὸ «*Nineteenth Century*», ἅτινα ἔχουσι συντάκτας τοὺς πρώτους συγγραφεῖς καὶ δημοσιογράφους τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, καὶ πραγματεύονται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς περὶ πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ζητημάτων. Τὸ πρῶτον τῶν εἰρημένων ὀργάνων ἀνή-